herpy

LEGWANY

Bazyliszek płatkogłowy

Basiliscus plumifrons

Basiliscus plumifrons to smukła, jaskrawozielona jaszczurka z lasów deszczowych Ameryki Środkowej, znana z tego, że biega na dwóch nogach po powierzchni wody. Samiec ma grzebienie na głowie, grzbiecie i ogonie. Gatunek jest aktywny w dzień, szybki i płochliwy, i wymaga wysokiego, wilgotnego i ciepłego terrarium z częścią wodną, UVB i żywym pokarmem.

Rodzina: Corytophanidae Nazwa angielska: Green Basilisk

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**45-90 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**7-13 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i półwodny**
Środowisko	**Las deszczowy i mokradła**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 60 × 120 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**25-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**35-40 °C**
Temperatura w nocy	**23-26 °C**
Wilgotność	**60-80%**
Woda	**Część wodna**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady, owoce i kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**18-24 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**4-19 jaj**
Zniesienia w roku	**1-5**
Inkubacja	**56-70 dni** przy 28-31 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Basiliscus plumifrons jest największym z bazyliszków: to smukła, nadrzewna jaszczurka o długich tylnych kończynach, bardzo długim ogonie i dużych, żółtych do pomarańczowych oczach. Zarówno samiec, jak i samica są intensywnie zielone z białymi i niebieskimi plamkami oraz ciemnym wzorem wzdłuż szyi i grzbietu. Samiec ma grzebienie w trzech miejscach: podwójny grzebień na głowie, wysoki grzebień grzbietowy i grzebień na ogonie. Samica ma tylko mały grzebień na głowie. Młode nie mają grzebieni i są mniej rzucające się w oczy pod względem ubarwienia.

Samce osiągają 65-90 cm długości z ogonem, samice 45-60 cm. Samo ciało (od pyska do kloaki) mierzy u dużych osobników średnio około 25 cm, a większość długości przypada na ogon.

Gatunek opisał w 1876 roku Edward Drinker Cope. Nazwa gatunkowa pochodzi od łacińskiego pluma, pióro, i frons, czoło, i nawiązuje do małego, piórkowatego płatka przed dużym grzebieniem z tyłu głowy. Nazwa rodzajowa pochodzi od greckiego basiliskos, mały król.

Bazyliszki słyną z tego, że potrafią biegać po powierzchni wody. Biegną na tylnych kończynach, podpierają się ogonem i tworzą stopami kieszenie powietrzne, dzięki czemu nie toną. Wykorzystują tę umiejętność do ucieczki, potrafią też pływać i nurkować. Zwierzęta są płochliwe i nerwowe, źle znoszą manipulowanie, a osobniki odłowione z natury rzadko się aklimatyzują. Gatunek uchodzi za najtrudniejszego w hodowli spośród bazyliszków i nie jest zwierzęciem dla początkujących.

U gatunku opisano partenogenezę (rozmnażanie bez samca); jest on jedną z niewielu jaszczurek legwanokształtnych, które mają tę zdolność.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Basiliscus plumifrons występuje we wschodnim Hondurasie, w Nikaragui, Kostaryce i zachodniej Panamie, przede wszystkim po karaibskiej stronie Ameryki Środkowej. Gatunek spotyka się także wzdłuż wybrzeża Pacyfiku w południowo-zachodniej Kostaryce. Miejscem typowym jest Sipurio w Kostaryce.

> **Naturalny zasięg:** Honduras, Nikaragua, Kostaryka i Panama.

ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje wilgotne nizinne lasy deszczowe na brzegach rzek, strumieni, stawów i jezior. Jest nadrzewny i aktywny w dzień, można go spotkać zarówno na gałęziach nad wodą, jak i na kamieniach przy brzegu. Spłoszony ucieka, biegnąc po wodzie, albo nurkuje. Klimat jest ciepły i wilgotny przez cały rok, a preferowana temperatura ciała zwierzęcia wynosi około 32 °C.

Samce są terytorialne, a jeden samiec broni obszaru, na którym żyje kilka samic. Jaja składane są w dołkach w ciepłym, wilgotnym piasku lub ziemi. Wrogami naturalnymi są ptaki drapieżne, dydelfy, ostronosy i węże.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje wysokiego terrarium o wymiarach co najmniej 120 × 60 × 120 cm (długość × szerokość × wysokość), a im większe, tym lepiej. Wysokość jest ważna, ponieważ gatunek wspina się i wygrzewa wysoko. Para lub samiec z dwiema-trzema samicami wymaga większego terrarium z kilkoma miejscami do wygrzewania i kryjówkami.

Urządź terrarium solidnymi gałęziami na różnych wysokościach, gęstym listowiem odpornych roślin, takich jak *Epipremnum*, *Dracaena* i *Philodendron*, oraz licznymi kryjówkami. Podłoże powinno dobrze trzymać wilgoć: nadaje się włókno kokosowe lub kora cyprysowa. Terrarium musi być na tyle szczelne, by utrzymać wilgotność, ale dobrze wentylowane, a pokrywa musi być bezpieczna. Zwierzę jest szybkie i nerwowe i spłoszone może uszkodzić pysk o szybę, dlatego zasłoń boki i dolną część frontu, a terrarium ustaw w spokojnym miejscu. Zrób część wodną, żeby zwierzę mogło pływać (zob. rozdział o wodzie).

Trzymaj w terrarium tylko jednego samca. Samce walczą, a słabszy samiec nie rozwija się dobrze. Samce mogą zacząć walczyć już w wieku pięciu miesięcy i trzeba je wtedy rozdzielić.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Temperatura powietrza w dzień powinna wynosić 25-30 °C, a powierzchnia miejsca do wygrzewania powinna mieć 35-40 °C, mierzone termometrem na podczerwień. W nocy odpowiednie jest 23-26 °C. Wartości są takie same dla trzech popularnych gatunków bazyliszków. Użyj halogenowej lampy punktowej nad wysoko umieszczoną gałęzią oraz, jeśli w pomieszczeniu jest zimno, ceramicznego promiennika ciepła na termostacie na noc, a wszystkie lampy osłoń, żeby zwierzę nie mogło się poparzyć.

Pozostała część terrarium powinna być chłodniejsza, żeby zwierzę mogło wybierać między ciepłem a cieniem. Mierz temperaturę termometrami cyfrowymi przy miejscu do wygrzewania i w chłodnej części. Zbyt niska temperatura powoduje złe trawienie i osłabienie odporności, a zwierzę zawsze musi mieć możliwość oddalenia się od ciepła.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-80 %. Zraszaj terrarium i listowie 1-2 razy dziennie albo użyj systemu zamgławiającego lub deszczującego z timerem i mierz wilgotność higrometrem. Rośliny, wilgotne podłoże i część wodna utrzymują wilgotność, a zwierzęta piją krople z liści. Przed rozmnażaniem można zastosować nieco suchszy i chłodniejszy okres zimowy z wilgotnością 45-55 %.

Nie wolno poświęcać wentylacji na rzecz wilgotności. W stojącym, mokrym powietrzu rozwija się pleśń, a zwierzę ma problemy z drogami oddechowymi i skórą.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Terrarium musi mieć część wodną na tyle dużą i głęboką, żeby zwierzę mogło się w niej położyć i pływać. Spłoszony gatunek ucieka do wody i może pozostawać pod powierzchnią przez kilka minut. Umieść część wodną pod gałęziami, żeby zwierzę mogło do niej skakać i łatwo z niej wychodzić. Zwierzę wypróżnia się w wodzie, dlatego trzeba ją filtrować lub często wymieniać.

OŚWIETLENIE I UVB

Basiliscus plumifrons jest aktywny w dzień i przez cały dzień potrzebuje UVB, żeby wytwarzać D3 i przyswajać wapń. Gatunek wygrzewa się w słońcu i półcieniu nad wodą, a lampa UVB powinna zapewniać strefę Fergusona 2, czyli indeks UV najwyżej około 3 w miejscu do wygrzewania i mniej w pozostałej części terrarium. Zwykle sprawdza się świetlówka T5 6 % lub odpowiednia lampa, ale odległość zależy od typu lampy, więc postępuj zgodnie z zaleceniami producenta i najlepiej wykonuj pomiary. UVB nie przechodzi przez szkło ani plastik, a świetlówki wymienia się zgodnie z zaleceniami producenta.

Światło włącza się na 12 godzin i wyłącza na 12 godzin przez cały rok. Uzupełnij je mocnym oświetleniem LED dla roślin i zwierzęcia. Naturalne światło słoneczne w siatkowej wolierze na zewnątrz w lecie jest korzystne, ale zwierzę musi mieć cień i nigdy nie może stać w szklanym terrarium w bezpośrednim słońcu.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Basiliscus plumifrons jest głównie drapieżnikiem i zjada żywe, ruchliwe ofiary. Dieta składa się z owadów: świerszczy, szarańczy, karaczanów, drewnojadów i larw. Mączniki i larwy barciaka są tłuste i podaje się je tylko od czasu do czasu. Dorosłe zwierzęta mogą raz lub dwa razy w miesiącu dostać małą rybkę albo rozmrożone noworodki myszy. Jagody, mango i papaję można podawać dorosłym w małych ilościach, ale u młodych łatwo wywołują biegunkę, a niektóre osobniki w ogóle nie chcą owoców.

Młode karmi się codziennie, dorosłe codziennie lub co drugi dzień, taką ilością, jaką zwierzę zje w ok. 10 minut. Pokarm podaje się późnym przedpołudniem, gdy zwierzę już się rozgrzeje. Oprószaj owady karmowe wapniem niemal przy każdym karmieniu i preparatem witaminowym raz w tygodniu, a przez 1-3 doby przed podaniem dobrze je karm. Młode mają duże zapotrzebowanie na wapń.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest płochliwy, nerwowy i szybki i nie nadaje się do brania na ręce. Osobniki z hodowli kupione jako małe aklimatyzują się lepiej niż odłowione z natury. Spłoszone zwierzę ucieka, wpada na szyby i może zrobić sobie krzywdę, więc podchodź do terrarium i odchodź od niego spokojnie. Samce są terytorialne i agresywne wobec innych samców i nigdy nie wolno trzymać ich razem. Samiec kiwa głową zarówno w ramach groźby, jak i zalotów. Samice są żarłoczne podczas karmienia i mogą wyprzeć młodego samca, dlatego młode samce powinny dorastać osobno, zanim zostaną połączone z samicami.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samiec ma trzy grzebienie (na głowie, grzbiecie i ogonie), samica tylko mały grzebień na głowie. Płeć widać, gdy grzebienie samca zaczynają rosnąć. Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową po 18-24 miesiącach, ale samce mogą zacząć walczyć już w wieku pięciu miesięcy i od tego momentu trzeba je rozdzielić. Pierwsze zniesienia młodej samicy są często całkowicie lub prawie całkowicie niezapłodnione.

GODY I KOPULACJA

Samca z jedną lub kilkoma samicami można trzymać razem w dużym terrarium. Rozmnażanie sterują wilgotność, temperatura i długość dnia: nieco chłodniejszy i suchszy okres, po którym następuje wyższa temperatura i wilgotność, pobudza do kopulacji. Przez pewien czas przed połączeniem trzymaj samice oddzielnie od samca. Samiec kiwa głową i chwyta samicę za skórę na karku, a kopulacja trwa około 10 minut. Sezon zaczyna się późną wiosną.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica zaokrągla się tydzień do dwóch tygodni po kopulacji i w trzecim tygodniu zaczyna szukać miejsca na gniazdo. Składa 4-19 jaj w jednym zniesieniu i do czterech-pięciu zniesień w sezonie; ostatnie zniesienia w sezonie są często niezapłodnione. Zapewnij jej głęboki, wilgotny pojemnik do składania jaj z mieszanką torfu, ziemi i piasku. Może zacząć kopać na długo przed złożeniem jaj. Jeśli kopie, ale nie składa jaj, albo przestaje jeść, może to świadczyć o problemach ze składaniem jaj.

INKUBACJA

Jaja oznacza się na górze i przenosi tą samą stroną do góry do inkubatora z wermikulitem i wodą (ok. 1:1 wagowo), gdzie zakopuje się je na dwie trzecie wysokości. Temperatura powinna wynosić 28-31 °C, a wilgotność być wysoka, zwłaszcza przez pierwsze cztery tygodnie. Jaja powinny być wilgotne, ale nie mokre. Wyklucie następuje po ośmiu do dziesięciu tygodni, a całe zniesienie wykluwa się w ciągu jednego-dwóch dni.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode zostają w inkubatorze do wchłonięcia woreczka żółtkowego, a następnie przenosi się je do terrarium urządzonego tak jak dla dorosłych. Karmi się je codziennie małymi świerszczami i larwami oprószonymi wapniem i witaminami. Młode mają duże zapotrzebowanie na wapń. Kilka młodych może przebywać razem, dopóki są małe, ale trzeba je obserwować, a samce należy oddzielić najpóźniej w wieku pięciu miesięcy.

Zdrowie i częste błędy

Gatunek jest wrażliwy na stres i błędy w utrzymaniu:

- Metaboliczna choroba kości przy zbyt małej ilości UVB, wapnia i D3.
- Urazy pyska wskutek uderzeń o szybę.
- Problemy z drogami oddechowymi i skórą przy złej wentylacji lub stale mokrym powietrzu.
- Biegunka u młodych karmionych owocami.
- Pasożyty, zwłaszcza u osobników odłowionych z natury; nowe zwierzęta trzyma się na kwarantannie.
- Problemy ze składaniem jaj u samic bez odpowiedniego miejsca do składania.

Utrata masy ciała, osłabiony apetyt, apatia i wyciek z nosa wymagają wizyty u weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.